

Književnost.

— »Gozdovnik«. Povest iz ameriškega življenja. II del, jako zanimive vsebine, je ravnokar izšel, cena mu je 40 kr. Založil in prodaja Anton Turk, knjigovezec v Ljubljani, Dunajska cesta.

Novice.

— **Imenovanje.** Profesor na novomeški gimnaziji g. Luka Pintar je imenovan skriptorjem licijalne knjižnice v Ljubljani, g. dr. Pipenbacher suplent na ljubljanski nižji gimnaziji pa stalnim učiteljem na novomeški gimnaziji.

— **Rudeči križ.** Dne 16. t. m. se je vršil pod predsedstvom I. podpredsednika, gosp. ces. svetnika Iv. Murnika, redni letni občni zbor deželnega pomožnega društva Rdečega križa za Kranjsko. Predsednik pozdravi zbor, posebno vojaške svetnike, gosp. c. in kr. višje-štabnega zdravnika dr. vitez Wagner-ja in gosp. stotnika Ivan Žagarja, potem pojasni v kratkem delovanje društveno v l. 1897., na kar se odobruje vzameta na znanje letno poročilo in računski zaključek. Društvo je štelo v minolem letu 3 častne člane, 209 rednih in 2 podporna člana. Premoženje je znašalo 15.808 gld. 54 kr. v gotovini in 565 gld. v obligacijah in srečkah. Dohodki so znašali 1761 gld. 17 kr., stroški 649 gld. 97 kr. K poslednjim spadajo upravni stroški v znesku 304 gld. 97 kr., podpora za po toči prizadete Dolenjce 200 gld., podpori dvema invalidoma skupaj 15 gld. in 30% prispevek na centralno zalogo v znesku 130 gld. Koncem leta se je premoženje pomnožilo za 1111 gld. 20 kr. 15 podružnic je štelo 556 članov s 6638 gld. 12 kr. premoženja. Pri volitvi novega odbora za dobo 3 let izvolili so se dosedanji funkcionarji, namreč, gg.: Dr. Karol vitez Bleiweis-Trsteniški, dr. Emil Bock, Jakob Čik, Peter Grasselli, Vincenc Hübschmann, dr. Friderik Keesbacher, Emerik Mayer, Ivan Murnik, Ivan Perdan in Andrej Zamejic za glavno društvo in gospodje Albin Achtschin, Franc Doberlet, Ferdinand Mahr, Gabrijel Piccoli in dr. Jos. Stare za podružnice. Za pregledovalce računov so se zopet izolili gg.: višji računski svetnik Viktor Colloretto, Karol Karinger in Josip Kušar in za namestnike gg.: Anton Klein in Josip Lozar. Konečno je zbor izrazil s tem, da je vstal s sedežev vsem dobrotnikom in pospešiteljem društva najtoplejšo zahvalo, posebno kranjski hranilnici, kranjskemu deželnemu zboru, večim gospodom okrajnim glavarjem za njih krepko pospeševanje društvenih interesov, potem odposlancem pri zveznem zboru, vodstvom podružnic, ljubljanskemu časopisju itd. Pri odborovi seji, ki se je na to vršila, se je zopet izvolilo dosedanje predsedstvo, namreč gosp. Emerik Mayer predsednikom, gosp. Ivan Murnik I. podpredsednikom in gosp. dr. Friderik Keesbacher II. podpredsednikom. Dalje je volil odbor 3 odposlance k zveznemu zboru na Dunaji in sicer 2 za glavno društvo in 1 za podružnice. Dosedanji razsodiški kolegij obstoječ iz gospodov c. kr. dež. sodn. svetnika Jos. Martinak-a, c. kr. dež. sodn. svetnika Karola Pleško-ta, c. kr. dvornega svetnika dr. Jos. Rašič-a, potem c. kr. deželnovladnega svetnika Ludovika markija Gozani-ja in c. kr. dež. vladnega svetnika Jos. Merk-a se zopet potrdi.

— **Dramatično društvo v Ljubljani** je imelo 16. t. m. svoj redni občni zbor. Iz poročila o društvenem delovanju v minoli gledališki sezoni posnamemo: Vseh predstav je bilo 70 in sicer 35 dramskih, 33 opernih in 2 dramski in operni skupno. Dohodkov je imelo društvo 17.744 gld. 51 kr. stroškov pa 17.633 gld. 44½ kr. Na gažah se je izdalo 14.090 gld. Predstave so nesle le čistih 4034 gld. 37 kr. Društvo je imelo 193 udov. Na novo se je volil v odbor g. dr. Zbašnik. G.

predsednik dr. Tavčar je zaključil z zahvalo podpornikom občni zbor.

— **Šenklavsko-frančiškanska ženska podružnica** družbe sv. Cirila in Metoda je priredila minolo nedeljo prav zabavno veselico v Narodnem domu. Svirala je vojaška godba in pel prav pohvalno zbor in četverospjev slovenskega trgovskega pevskega društva. Originalna pošta in vabljeni buffet, katera so priredile marljive podružnične odbornice sta vrgla lepo svoto v prid šolski družbi. Veselica se je obnesla v zabavnem in gmotnem oziru vrlo dobro.

— **Vseučilišče v Ljubljani.** Črnomaljski mestni zastop je sklenil peticijo na poslansko zbornico, v kateri se povdarja živa potreba ustanovitve slov. vseučilišča v Ljubljani. — Slovenske občine storite jednako!

— **Ljubljanski nemškutarji** hočejo tudi letos poskusiti svojo srečo pri občinskih nadomestnih volitvah, ki se bodo vršile prihodnji teden. Postavili so v prvem in drugem po dva, v tretjem razredu ednega kandidata. Upanja na zmago pač nimajo, a pokazati hočejo, da so tu. Ker se tako radi pokažejo nasprotne Slovincem, bi bilo le naravno, ko bi ti iz tega povsod izvajali konsekvence. Marsikaterega nemškutarja bi utegnili to boleti. Dolžnost slovenskih volilcev pa je, da polnoštevilno stopijo na volišče in jednoglasno oddado glasove slovenskim kandidatom in s tem prav odločno zavrnejo domišljavost presitih nemškutarjev. Seveda odkar so se Nemci proglasili za „Herrenvolk“ v Avstriji, hočejo tudi ljubljanski nemškutarji biti deležni tega naslova.

— **Vipavska in vrhniška železnica.** Z zgradbo obeh železnic se prične v kratkem. Dela za vrhniško železnico so se oddala stavbeniku g. Filipu Zupančiču v Ljubljani. Z zaznamovanjem tira pri Vipavski železnici so pričeli inženirji že 14. t. m. V Gorici bo stal kolodvor južno od sedanjega in železnica se zavije potem sredi polja proti Biljam, od tam pa pojde skoz in skoz za Vipavo navzgor do Ustij ob kranjski meji, kjer se obrne nekoliko nazaj proti Putrihom blizu Ajdovščine. Vipavska železnica bo le 30,2 km. dolga in imela naslednje postaje: Bilje, Dornberg, Sela-Fužine, Kamenje-Kodrovo, Žabje, Ustje in Ajdovščina. Pri Dornbergu bo treba mostu čez Vipavščico, pri Rojcih pa 300 m. dolg predor.

— **Razgrajaci — gospodarji v Trstu.** Ko je tržaški škof monsign. Šterk odredil poleg laških in nemških tudi izvanredne misijonske pridige v slovenskem jeziku pri sv. Jakobu v Trstu, tedaj je stopil ves lahonski iredentarski Izrael tržaški po konci in se vrgel z vso togoto proti slovenskim propovedim, češ škof hoče Trst posloveniti. Z mestnim zborom na čelu so poskusili vse, da zaprečijo napovedane slovenske pridige. Župan je osebno protestoval pri škofu in mestni gospodje so vprizorili tudi protest 80 laških duhovnikov. Ker jim je več narodni fanatizem nego vera, postavili so se ti duhovniki na komando židovstva proti svojemu škofu. Poskusili so zoprneži tudi tožiti škota pri papežovem nunciju na Dunaji. Laški časopisi „židovski“ in „katoliški“ so pa kar grmeli s strastnimi napadi na škofa. Mestni zbor je odtegnil stolni cerkvi tudi sodelovanje mestne godbe in pevskega zbora. Tem napadom se je naposled škof toliko udal, da je slovenske propovedi za nekaj tednov odložil. Seveda proti napovedi nemških najmanje pa laških propovedi se ni dvignil nobeden. Ko so se pa minoli teden pričele v cerkvi sv. Antona novega laške propovedi tedaj je bil lahonski iredentizem in socijalni demokratizem pod vodstvom židovstva zopet ves po konci. Josip Pavisich je razpravljal socijalno vprašanje in v svoji propovedi pobijal brezverstvo ter nevarne nauke socijalnih demokratov. Zbralo se je v cerkvi in pred cerkvijo nebrojno najete poulične sodrge, ki je propovednika motila v propovedanji. Demonstrantje so vprizorili največje izgrede po mestu. S klici: Proč z jezuiti, proč s škofom so rjovelj sem ter tja po ulicah. Policija in

mogla več vzdržavati reda, prišli so na pomoč vojaki. Veliko demonstrantov so zaprli in tekla je tudi kri. Izgredi so se ponavljali vsak večer. Mestni zbor, namesto da bi pomirovalno vplival, je v posebni seji protestoval proti škofovi naredbi, se zavzel za razgrajanje in tako dal potuho fakinaži. Vladni zastopnik, ki je seji prisostvoval, ni nasprotoval sklepanju mestnih očetov. Vsakteri zahtevi mestnih gospodov vselej poslušna vlada seveda ni mogla tudi v tem slučaju drugače, nego da ustreže razljutenim mestnim gospodom. Posredovala je pri škofu in ta je preklical nadaljevanje laških kakor tudi odredbo glede slovenskih in nemških propovedij. Vlada in cerkev sta kapitulirali pred poulično sodrgo in mestnim zborom. Katoliških propovedij ne bo ker tako hočejo židje. Židovska laška iredenta je lahko vesela tega vspeha. Zaprečila ni le slovenskih temveč sploh propovedi. Treba ji je le s silo nastopiti in vse se ji uda. Vspeh sile je pri nas pristopen le še Nemcem, ki so zadnji čas želi to-li lepe vspehe na tem polju. Seveda s Slovani je druga. Ti se morajo pokoriti. Zares čudno to, v Trstu, na Dunaji, Gradci, itd., demonstrantje z vspehom nastopajo proti vladi in cerkvi, a v Ljubljani niso imele demonstracije najmanjšega vspeha niti proti pičlemu „tucetu“ nezrelih našemljenih pobov.

— **Vodovod v Škofjeloki** Škofjeločani so se jeli pogotovati za zgradbo vodovoda. Mestni zbor je sklenil, da je v izvršitev tega vprašanja pričeti z vsemi v to potrebnimi predeli. Voda bi se naj napeljala izpod Ljubnika ali Starega gradu. Z napravo vodovoda bi Škofjaloka v vsakem oziru mn go pridobila.

— **Potres.** Minolo nedeljo ob $\frac{3}{4}$ 12 uri po noči primeril se je v Ljubljani in tudi drugod zopet srednje močan potresen sunek, ki sicer ni napravil nobene škode pač pa precej strahu.

— **Požar** je vpepelil dne 15. t. m. mizarju Francetu Čehu na Karolinski zemlji delavnico z vsem orodjem. Delavnica je bila lesena. Škoda je 800 gld. Pogorelec je bil za varovan. Ljubljanski gasilci so ogenj omejili.

— **Jubilejske ustanove** Južnoštajerska hranilnica v Celju je sklenila iz čistega dobička prihodnjih let ustanoviti zaklad v znesku 15.000 gld. za tri dijaške ustanove pod imenom Cesar Franc Jožefa I. jubilejske ustanove.

— **Pokopali** so minolo sredo v Cerkljah pri Kranju mnogoletnega župana g. Vavkena. Lahka mu zemlja!

— **Umrta** je v Kamniku dne 18. t. m. gospa Julijana Močnik roj. Debeve, soproga odličnega rodoljuba, bivšega župana, lekarnarja in posestnika g. Močnika.

— **Grozovitež.** Malovreden Ivan Cergolj iz Rocala pri Trstu, ki je svojemu očetu že obilo zlega prizadjal je hotel tega na veliko soboto na grozen način umoriti. Priplazil se je skrivaj v očetovo spalnico, privezal očeta z vrvjo na posteljo, potem pa polil posteljo s petrolejem in jo vžgal. Očetu se je s silo posrečilo rešiti se. Ničvredni sin je to storil svojemu očetu, ker mu ni hotel več denarja dajati.

— **Nesreča pri streljanji** Na veliko nedeljo sta se ponesrečila v Kropi kovača Janez Petrač in Jožef Dermota, ko sta streljala z možnarji. Smodnik se je vžgal pri nabijanju možnarja in poškodovalo je Petrača prav znatno, Dermota pa manj. Petrač je moral v dež. bolnico. Pri streljanji ni nikoli preveč pozornosti!

— **Grof Dragotin Khuen-Hedervary** ban hrvatski — **slepar.** Pred nekaterimi dnevi se je izvršila pred gjursko poroto obravnava proti g. Juriju Ertlu, katerega sta grof Khuen in ravnatelj njegovega posestva, Iv. Möller tožila opravljanja in žaljenja časti. Ertl je vzel namreč v zakup grofovo posestvo z znatno zakupnino, katere pa ni mogel plačati, ker se mu je

pri sklepanju pogodbe o svojstvih oziroma o nedostatkih posestva nalašč napačno poročalo. To sleparenje pa je Ertl razkril v brošurah in v javnih člankih, v katerih je dokazal, da je s Khuenovim posestvom vsled rednih povodenj, radi močvirja in vlage izgubil ves svoj imetek, t. j. 50.000 gld, kateri so prešli v žep bana. Ertl je v jedni brošuri tudi zapisal: „Ivana Möllera zajedno sa grofom držim i proglašujem prostim varalicama“. Vsled tožbe je prišel Ertl pred poroto, kjer je sijajno dokazal, da sta ga ban in njegov oskrbnik vedoma in hotoma osleparila ter si krivično prisvojila zakupnino, hkratu pa gmotno upropastila najemnika. Vladni listi so molčali o gjurski razsodbi, ki je proglasila Ertla svobodnim ter s tem potrdila javno Ertlovo izjavo. Potem pa so skušali vso stvar pomanjšati z lažjo, da je dal Ertlov odvetnik banu zadoščenje. Toda odvetnik Polony Geza je tudi to trditev nemudoma ovrget. — Opozicijski deželni poslanec dr. Franko Potočnjak je presadil to prozaično cvetko iz vrta banovega na politično polje in objavil v zagrebškem listu „Narodna Misao“ odprto pismo proti njemu. Potočnjak ostro prijema bana — sleparja — v tem pismu in ga pozivlje, da izvaja konsekvence iz tega.

— **Čudna beračica.** V Cürihu na Švicarskem je preiskalo sodišče stnaovanje neke beračice, ki je bila zatožena, nepoštenega beračenja. Neverojetno je, kolike množine raznih živil obleke in drugega blaga se je tukaj našlo. Sodna komisija je našla v sobi, ki je bila skoro vsa natlačena s temi predmeti, tako da je bil samo pristop do postelje prost, nič manj kot 348 velikih in 1109 majhnih kosov kruha, 294 kosov potvice, 140 klobas, 177 koscev mesa, dalje velike množine sadja, riža, kave itd. Od obleke se je našlo 219 jopičev, 300 predpasnikov, 170 vratnih rut, 45 parov čevljev, 536 parov nogavic itd. Poleg vsega tega se je našlo še 150 frankov denarja. Pred sodiščem je beračica izjavila, da je le hranila za stare dni.

— **Praga.** Praški župan dr. Podlipny je bil z odposlanstvom mestnega zastopa pri cesarji v avdijenci, prosit ga, da bi jeden član cesarske hiše stanoval stalno v Pragi.

— **Dunaj slovansko mesto.** Intimus ogerskega predsednika Banffyja tajni svetnik Lang je izdal knjigo, v kateri dokazuje, da Madjari nimajo vzroka podpirati Nemcev v Cisltvanski in ne zadrževati uveljavljenja enakopravnosti vseh avstrijskih narodov. Konečno prorokuje pisatelj, da bode Dunaj v XX. stoletju slovansko mesto. Tu govori Madjar kakor, da bi bil prijatelj Slovanov, a kaj vidimo na Ogorskem, sistematično zatiranje Slovanov.

— **Zaradi jedne krone** V Zaluzi blizu Janova v Galiciji je prosil neki delavec gostilničarja Schildhauza naj mu posodi jedno krono. Ker ta ni tega storil, zažgal mu je delavec hišo. Zgoreli sta tudi dve gostilničarjevi hčeri. Mož in žena sta tako obžgana, da ne okrevata več.

— **Muhamedanski verski fanatizem** je že povzročil mnogo zlega in ga bo še. Muhamedanec je preverjen, da mora potovati v sveto mesto Meko in če tudi ima na poti gladu umreti. Nebrojne čete Muhamedancev tudi res umro. Stradanje, revščina jih primora, da na potu omagajo. Temu sledi kuga in bedno stanje vseh prebivalcev v dotičnem kraju je gotovo. Žalostne so zopet sedaj razmere v Arabiji. Vsled gromadenja romarjev v Meki in Medini je lakota že pritislila in nevarnost je da nastane kuga. Turški sultan, ki je izvedel za to nevarnost hoče s pošiljanjem živil v Meko odstraniti pretečo nevarnost in olajšati bedo. Seveda po edino dobrem sredstvu, prepovedati potovanje v Meko, ne bo segel, ker mu to ne dopušča versko prepričanje.

— **Katolikov** je po najnovejši štetvi 241, 130.000 na celem svetu. Vseh ljudij je 1520,570.000. Katoliško cerkev čaka še obilo dela.

— **Promet v Londonu.** Velikansk se more zvati cestni promet v Londonu. Po nekem poročilu prepeljejo vsako